

**Dabas aizsardzības pārvaldes
Sanāksme par roņu medībām
PROTOKOLS**

Rīgā

2016. gada 25. augustā

Sanāksmes vadītāja: Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP), Dabas aizsardzības departamenta direktore Gīta Strode

Protokoliste: Dabas aizsardzības pārvaldes, Dabas aizsardzības departamenta, CITES nodaļas vadītāja Ilona Vilne

Sanāksmes norises vieta: Rīga, VARAM, Peldu iela 25, 101.telpa

Sanāksmē piedalās:

Nr.	Amats	Vārds, uzvārds
1.	DAP, Dabas aizsardzības departamenta direktore	Gīta Strode
2.	DAP, Dabas aizsardzības departamenta CITES nodaļa	Jēkabs Dzenis
3.	DAP, Sabiedrisko attiecību un vides izglītības nodaļas vadītāja pienākumu izpildītājs	Andris Soms
4.	DAP, Dabas aizsardzības departamenta CITES nodaļa	Ilona Vilne
5.	VARAM Dabas aizsardzības departaments	Inga Belasova
6.	VARAM Dabas aizsardzības departaments	Sabīne Bunere
7.	VARAM Dabas aizsardzības departaments	Dārta Treija
8.	VARAM Dabas aizsardzības departamenta direktore	Daiga Vilkašte
9.	VARAM Dabas aizsardzības departaments	Linda Teša
10.	Zemkopības ministrija, Zivsaimniecības departaments, Zvejas pārvaldības un zivju resursu nodaļa	Inese Bārtule
11.	Vides aizsardzības klubs	Elīta Kalniņa
12.	Pasaules dabas fonds, ūdeņu programma	Elīna Kolāte
13.	DAP ģenerāldirektores vietniece	Gunta Gabrāne
14.	Zemkopības ministrija, Meža departaments, Meža resursu un medību nodaļas vecākais referents	Jānis Bārs

Sanāksme sasaukta, lai izskaidrotu izveidojošo situāciju saistībā ar pieteikumiem par roņu ieguvu.

Turpmāk tekstā:

Dabas aizsardzības pārvalde – DAP

Valsts meža dienests – VDM

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts BIOR - BIOR

Helsinku konvencija – HELCOM

Zemkopības ministrija – ZM

G.Strode

Dienas kārtībā tiks izklāstīta situācija par 3 iesniegumiem, kas saņemti roņu ieguvei, kāda informācija ir DAP rīcībā un ar kādiem nosacījumiem atļauju drīkst izsniegt. Pēc tam tiks izstāstīts, kādi risinājumi iespējami tuvākajos 2 līdz 3 gados, lai risinātu šos jautājumus.

J.Dzenis

DAP ir saņēmis trīs iesniegumus, kuros kopā lūgts izsniegt atļauju 42 roņu ieguvei

(nomedīšanai). Visos iesniegumos, norādīts, ka roņu ieguve nepieciešama, lai mazinātu zaudējumus zivsaimniecībai. Pelēkais ronis ir īpaši aizsargājama suga, kā arī šīs sugas aizsardzību paredz Sugu un biotopu direktīva un Helsinku konvencija par Baltija jūras reģiona jūras vides aizsardzību. Pelēkais ronis Latvijā ir nemedījama suga, līdz ar to ir nepieciešama atļauja nemedījamo sugu ieguvei. Saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likumu DAP var izsniegt šādu atļauju, tikai tādos gadījumos, ja nav pieņemamas citas alternatīvas un tas nekaitē sugas labvēlīgai aizsardzībai savvaļā. Viens no izņēmumiem varētu būt sociāli ekonomiskās intereses, līdz ar to iesniegumi ir pamatoti. Tomēr sugu un biotopu aizsardzības likums nosaka, ka DAP izvērtē izņēmuma piemērošanu konkrētajai sugai, ieguves metodes, termiņus un uzraudzības pasākumus. Tā kā šāds jautājums pirmo reizi nonācis DAP darba kārtībā, tika lūgts visas iesaistītās iestādes un organizācijas sniegt atzinumus par šādu medību iespējamību. Atzinumi tika lūgti :

- VMD tikai no aspekta par medību, šaušanas iespējamību no normatīvo aktu viedokļa. VMD atzina, ka tehniski šādas medības būtu iespējamās, medību ieroču lietošana jūras teritorijā, šaujot roņus, kas ir piepeldējuši pie zvejas tīkliem. VMD neoficiālā komunikācijā norādīja, ka problemātiska ir šo dzīvnieku savākšana un izmantošana.
- Pamatojoties uz normatīvajos aktos noteiktajām prasībām zvejai teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos, zvejniekiem ir pienākums ziņot par roņu noķeršanas gadījumiem un zvejas rīku bojājumiem. Zvejniekiem šādas ziņas jāsniedz VVD un BIOR. Abām iestādēm tika lūgts sniegt atzinumu, cik šādi ziņošanas gadījumi ir bijuši no konkrētajiem komersantiem, kas iesnieguši iesniegumus nemedījamo sugu ieguvei no 2010.gada. VVD norādīja, ka šādu informāciju neapkopo, bet pārsūta atbilstoši atbildīgajām institūcijām. Savukārt BIOR savā atzinumā norādīja, ka neviens no iepriekš minētajiem uzņēmumiem nav sniedzis informāciju par roņu noķeršanas gadījumiem. Par roņu radītajiem zaudējumiem ir netiešas norādes zvejas žurnālos, ka netālu no tīkliem ir manīti roņi. Šādi gadījumi piefiksēti tikai vienam no komersantiem laika periodā no 2010.gada -2012.gadam, ierobežotā laika posmā no jūlija līdz septembrim.
- Nākamais atzinums arī tika lūgts BIOR institūtam. Institūts 2016.gadā ir uzsācis pētījumu, lai noskaidrotu kādi ir ekonomiskie zaudējumi, ko nodarījuši roņi zvejniekiem. Tika lūgta maksimāli detalizēta informācija par metodiku, kāda izmantota pētījumā un pirmajiem rezultātiem. BIOR norādīja, ka pētījums ir uzsākts 2016.gadā, taču tā kā roņu darbībai ir sezonāls raksturs, pagaidām nav iespējams nekādus secinājumus izdarīt. Pētījuma metode ir balstīta uz anonīmām anketām, ko aizpilda reģistrēti rūpnieciskās zvejas veicēji. Līdz ar to pagaidām no pieejamās informācijas nekādus secinājumus nevar izdarīt.
- Atzinums tika lūgts arī Helsinku konvencijas (HELCOM) sekretariātam, jo konvencija nosaka, ka pelēko roņu medības ir atļautas Baltijas jūras reģionā, bet tikai tādos gadījumos, ja valsts ir izstrādājusi nacionālo sugas aizsardzības un apsaimniekošanas plānu. Latvijā šāds plāns nav izstrādāts. Konvencijas sekretariātam tika lūgts sniegt informāciju par citu valstu pieredzi, jo dažās valstīs šādas roņu medības ir atļautas. Kādas būtu pieļaujamās ieguves (medību) metodes, un vai šādas medības būtu pieļaujamas Rīgas jūras līča teritorijā. Kā arī vai ir pieejama informācija, kas pierāda, ka šādas medības sniedz rezultātus, samazinot roņu radītos zaudējumus. HELCOM vēstulē norādīja, ka šādu atzinumu nesniegs, bet pārsūta šo informācijas pieprasījumu divām komisijām, kas izveidotas konvencijas ietvaros – Roņu ekspertu komisijai un Zivju resursu komisijai. Līdz šim brīdim saņemta papildus informācija no Roņu aizsardzības komisijas 3 pārstāvjiem (Latvijas, Igaunijas un Dānijas ekspertiem), iesniegta informācija no pētījumiem, kas vēl nav publicēti, ka medības nedod vēlamo risinājumu zaudējumu mazināšanai. Ļoti svarīgi ir preventīvie pasākumi - tīklu pārvietošana, nelikšana vienā un tajā pašā vietā un laikā, specializētu tīklu

izmantošana.

No iepriekš minētā galvenie secinājumi ir tādi, ka nav pietiekoši daudz informācijas, lai novērtētu cik lieli ir roņu nodarītie zaudējumi, jo ir vairāki veidi, kā un kur zvejniekiem būtu jāziņo par šādām situācijām, bet praktiski šādas informācijas nav. Nav iegūta pārlicinoša informācija, ka šādas medības būtu piemērotākā metode problēmas risināšanai. Šobrīd DAP lēmums būs neatļaut roņu medības, līdz visa iepriekš minētā informācija nebūs pieejama.

J.Bārs

Jautājums - vai ir izdevies sazināties ar Igaunijas un Somijas zvejnieku, mednieku pārstāvjiem, ar cilvēkiem, kas ar šo jautājumu ir saskārušies praktiski?

J.Dzenis un G.Strode

Nav bijusi sazināšanās ar šādiem pārstāvjiem, taču roņu speciālists no Igaunijas, sniedza informāciju par nodedīto roņu apjomu Igaunijā. No šī speciālista atzinuma izrietēja, ka šādas medības nav efektīvas. Problēmas zvejniekiem radot divas grupas - viena grupa ir, jaunie, novārgušie roņi, kas pie tīkliem barojas, tādā veidā vieglāk iegūstot barību, kā arī otra grupa, roņi, kas specializējas tieši tīklu izēšanai. Vēl viens jautājums ir par roņu sugu noteikšanu ūdenī tuvumā pie tīkliem. Ja ronis ir uz cieta substrāta, tad var atpazīt vai tas ir pelēkais vai pogainais ronis. Rodas jautājums vai ūdeni zvejnieks, mednieks varēs atšķirt šīs divas roņu sugas.

G.Strode

Tuvāko divu nedēļu laikā tiks izsludināts iepirkums uz roņu sugu plāna izstrādi, ko organizē DAP. Tehniskajā specifikācijā paredzēts, ka plāna izstrādē īpaši jāizvērtē roņu un zvejnieku konflikta situācija un jāizanalizē Baltija jūrā veiktie pētījumu dati attiecībā uz roņu piezveju un roņu radītajiem zaudējumiem. Paredzēts arī, ka plāna laikā jāorganizē vismaz 9 sanāksmes dažādām interešu grupām visās piekrastes pašvaldībās. Jautājumi par roņiem tiks apspriesti ar pašvaldībām. Viens aspekts ir roņu radītie zaudējumi zivsaimniecībā, otrs aspekts, ir pavasarī izskalotie roņu mazuļi. DAP saņem informāciju par atsevišķiem, redzētiem roņu mazuļiem piekrastē pavasarī, bet katra pašvaldība savā teritorijā situāciju pārzina daudz labāk, jo bieži tiek izskaloti arī beigtie roņi. Tikai iesaistot piekrastes pašvaldības un zvejniekus, varam iegūt pilnīgu informāciju. Šobrīd visa pieejamā informācija un dati ir fragmentāri, tiek runāts par to, ka tāda problēma ir, bet nav skaidru datu, lai varētu pieņemt atbilstošus lēmumus un darbības. Attiecībā uz plānu paredzēts, ka plāna izstrādātājiem būtu jāapkopo informācija un jāsadarbojas ar pašvaldībām, lai konstatētu cik bieži un cik lieli zaudējumi tiek radīti. Jāizvērtē roņu medību iespējas ierobežotā daudzumā, lai mazinātu roņu radītos zaudējumus zvejniecībai, nosaka apjomu, cik daudz būtu, iespējams medīt roņus. Plāna ietvaros varētu izvērtēt arī atbaidīšanu ar šāviņiem vai līdzīgām metodēm. Plāna izstrāde varētu sākties nākamā gada sākumā un būtu jānoslēdzas 2019.gadā. Plāna izstrādei paredzēti 3 pilni gadi, lai varētu apkopot un izanalizēt visu pieejamo informāciju, sadarboties ar zvejniekiem, jo pietrūkst informācijas no zvejniekiem, tā netiek iesniegta, tiek noklusēta.

Inese Bārtule

Vai BIOR datus ir plānots izmantot šī plāna izstrādē?

G.Strode

BIOR datus ir plānots izmantot plāna izstrādē. Šobrīd ir uzrunāti Igauniju speciālisti, lai viņi piesakās uz šī plāna izstrādi, jo lielākā daļa roņu vairojas Igaunijas teritorijā. Ir arī noteikts kādas iestādes un speciālisti ir jāiesaista roņu sugas plāna izstrādē - speciālists, kam ir pieredze roņu izpētē, speciālists, kam ir pieredze zivju, roņu un zivsaimniecības konflikta izpētē, kā arī sabiedrisko attiecību speciālists, jo visi šie jautājumi ir jāpārņem un jāatrod kompromisi un

risinājumi esošai situācijai.

Elita Kalniņa

Kur irņemts skaitlis, kas ir iesniegumos minēts par roņu ieguvei un vai iesniegumu iesniedzēji ir no viena reģiona?

J.Dzenis

Norādītais roņu ieguves apjoms kopā visos 3 pieteikumos sastāda 42 roņus, bet tā pamatojums nav zināms. Pieteikumi ir no Carnikavas, Salacgrīvas un Ainažu teritorijām. Iesniegumi no šīm teritorijām, papildus norāda, ka ir nepieciešams plāns, kā notiks roņu ieguve, jo konkrētajā situācijā šis minētās teritorijas gandrīz pārklājas, iespējams, divi uzņēmumi prasa atļauju, lai nošautu vienu un to pašu roni, kas varētu radīt zaudējumus.

G.Strode

Šajā gadījumā ar iesniegumiem roņu ieguvei ir ļoti daudz nezināmo faktoru, lai varētu izsniegt šādu atļauju. Ir jāizpildās visiem kritērijiem, kas noteikti likumdošanā, jābūt konkrētai informācijai, cik lieli ir zaudējumi. Ja atļaujas prasītājs ir norādījis, ka ir lieli ekonomiski zaudējumi, tad vienam lieli zaudējumi var būt pieci eiro, citam 500 000. Neminētā summa neļauj spriest par zaudējumu apmēru. Jāpierāda, ka nav citu alternatīvu aizbiedēt roņus no loma, iespējams, to var darīt ar kādām skaņas ierīcēm un baidīšanu. Kā arī jāvērtē, būs vai nebūs kaitējums roņu populācijai. Svarīgākais ir pierādīt, cik tad lieli ir radītie zaudējumi un ka nav iespējams izmantot vai nestrādā citas aizbiedēšanas metodes. Nepieciešams sugas aizsardzības un apsaimniekošanas plāns, lai noskaidrotu, cik daudz dzīvnieku drīkst iegūt, lai būtiski neietekmētu populācijas pastāvēšanu.

J.Bārs

Vai sugas apsaimniekošanas plāns nav nepieciešams tikai gadījumā, ja šī suga tiek iekļauta medījamo sugu sarakstā? Vai plāns ir nepieciešams arī atsevišķos gadījumos, kad pieprasīta ieguve?

J. Dzenis

Šī prasība izriet no starptautiskajām saistībām. Baltijas jūras reģionā medības ir atļautas tikai tad, ja valsts ir izstrādājusi šādus plānus.

I.Belasova

HELCOM konvencija nerunā tikai par klasiskām medībām, bet par jebkādu roņu nonāvēšanu.

G. Strode

Latvijā ir saistoša arī roņu regula, no kuras izriet jautājums, kur likt tos iegūtos roņus un ko ar viņiem darīs. Kas un kādā veidā iegūtos roņus utilizēs vai kā savādāk izmantos vai arī tos vajadzētu laist apgrozībā. Kāds var pārnest, ka postā tiek laista gaļa un āda. Bet, ja šādi produkti tiek laisti apgrozībā, ir jāsāk piemērot Roņu regulas prasības.

Elita Kalniņa

Kāds ir Igaunijai šis apsaimniekošanas plāns?

Inese Bārtule

Zvejnieki ir daudz braukuši pieredzes apmaiņā uz kaimiņu valstīm un mēģinājuši arī paši konstruēt roņu drošus tīklus, lai mazinātu roņu kaitējumu zivju lomam, bet diemžēl, tāda veida rīki mūsu piekrastes ūdeņos nedarbojas. Roņu drošo rīku būvei un iegādei ir paredzētas Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda atbalsts. Arī pie ZM zvejnieki ir vērsušies pēc

palīdzības roņu jautājuma risināšanā. Zvejnieki prasa kompensācijas par roņu nodarītajiem zaudējumiem. Skatoties igauņu un lietuviešu pieredzi, šīs valstis ir ieviesušas kompensācijas mehānismu, igauņiem tas ir nacionālais fonds, no kurienes tiek ņemti līdzekļi kompensācijām. Lietuvas kolēģi no Eiropas fondu naudām. Visa pamatā ir dati no zvejniekiem, cik daudz un kādā apmērā viņi tiek ietekmēti no roņiem, tādēļ BIOR arī uzsāka šos pētījumus un jau gada pirmajā pusē Zivsaimniecības konsultatīvajā padomē prezentēja pirmos datus, bet vai šie pirmējie dati ir ticami vēl ir pārāgrī spriest. Šādam pētījumam ir nepieciešams lielāks laika periods. Tādēļ Latvijā kompensāciju jautājums ir apstājies un liels ierobežojums ir tas, ka, ja tiek maksātas kompensācijas zvejniekam pretī ir jāpierāda, ka viņš ir ekonomiski aktīvs komersants, tam ir atbilstošs apgrozījums no zvejas darbībām un tas maksā visus nodokļus. No 160 piekrastes komerczvejnieku loka patlaban kādi 40-50 ir vērtējami kā ekonomiski aktīvi komerczvejnieki. Jūras zvejas noteikumos ZM veica grozījumus - precizējumi zvejas žurnālā. Tagad tajā būs paredzēta atsevišķa sadaļa, kur zvejnieks varēs norādīt informāciju, vai ronis ir bojājis zvejas rīkus vai nozvejas apjomu, līdz ar to šāda veida informācija varētu būt daudz ticamāka nekā anonīmas anketas. Vēl viena lieta, kas ir izdarīta, ir izstrādāti normatīvo aktu grozījumi, kas tuvākajā laikā stāsies spēkā, un paredzēs, ja roņi sabojā zvejas rīkus, samazinās zvejnieka ienākumi utt., tad pašvaldībai ir tiesības izvērtēt iespēju samazināt limita maksu tā veida rīkiem, kas tikuši sabojāti. Pašvaldības uz vietas izvērtēs katru gadījumu, ja zvejnieks varēs pierādīt, ka ronis ir sabojājis zvejas rīku, pašvaldība varēs lemt samazināt rīka limita maksu par 50%. Lai šos jautājumus risinātu, pamatā ir vajadzīgi dati no zvejniekiem par roņu postījumiem. Jaunās izmaiņas zvejas žurnālos stāsies spēkā tuvākajā laikā

Elita Kalniņa

Kā tehniski varēs veikt medības? Tam zvejniekam pašam ir arī jābūt medniekam, vai laivā jāņem mednieks?

J.Bārs

Medību rīkus un šaujamočus tiesīgs izmantot ir vienīgi cilvēks, kas likumdošanā noteiktā kārtībā ir, ieguvis mednieka apliecību.

Inese Bārtule

ZM rīcībā ir informācija par medību iespējamību, un norisi arī citās Baltijas jūras piekrastes valstīs. Igaunijas kolēģi ir norādījuši, ka viņiem ir izstrādāts roņu aizsardzības un apsaimniekošanas plāns, kur strikti norādīts, cik daudz roņu drīkst iegūt. Tas ir aptuveni 1% no Igaunijas ūdeņos esošās roņu populācijas. Ir pieejama informācija, ka 2015. gadā iegūti 53 roņi. Dānijas kolēģiem arī ir līdzīga pieredze, bet viņi šādas darbības sāka projekta veidā, projekta ietvaros bija paredzēts, cik roņus var nošaut, kā tas tiek darīts, lai varētu saprast, kā šāda sistēma varētu darboties. Iespējams, arī Latvija varētu izvērtēt šādu iespēju.

G.Strode

Iespējams, sugas plāna izrādes ietvaros, var šādu pasākumu izsvērt un sadarboties ar pašiem zvejniekiem, kuri var izmēģināt vai šādā veidā roņu ieguve ir iespējama.

J.Bārs

Kaimiņvalstis Igaunija un Dānija roņus medī, kvota ir 1 % apmērā no populācijas lieluma. Cik zināms, kvota pilnā apmērā netiek izpildīta. Šīs valstis apzinās, ka roņu nodarītie zaudējumi zivsaimniecībai nav tikai aizdomas, bet reāla lieta. Arī mums, neskatoties uz datu trūkumu, nevajadzētu domāt, ka šāda problēma Latvijā nav, iemesli šo datu trūkumam ir pilnīgi citi, bet tos šodien neapspriedīsim. Problēmām ar pašām medībām nevajadzētu būt, ir nosakāms kalibrs, lodes svars, medības būtu pieļaujamas tikai no ūdens transportlīdzekļa bez motora, kas ir pārvietojams ar roku spēku vai vēja palīdzību. Roņu medībām vajadzētu būt labam

rezultātam, jo ronis ir ļoti gudrs dzīvnieks, un, ja viņš redz, ka kāds cits ir ievainots vai nogalināts, izvairās no šādas situācijas, lai sevi neapdraudētu un iespējams vairs nenāks tiklu tuvumā.

G.Strode

Vai pastāv iespēja, ka no ZM puses tiek vairāk uzrunāti zvejnieki ar mērķi, lai tiešām ziņo par tiem gadījumiem, lai ir dati. Šobrīd arī sanāksmē runā institūcijas, bet diemžēl nav neviena pārstāvja no zvejniekiem. Mums pašmērķis nav aizliegt vai neļaut, ja mēs šādas darbības atļaujam, mums ir jābūt pārliecinātiem, ka viss tiek sabalansēts. Ja mums nav datu un pamatojuma, tad jebkurš var mūsu lēmumu pārsūdzēt un principā arī uzvarēt. Ja, mēs atļaujam šādas darbības, vienmēr pārliecināties, ka viss ir legāli, un nebūs problēmas pēc tam.

Inese Bārtule

Protams, ZM zvejniekus papildus aicinās sniegt datus, bet varbūt DAP pārstāvis varētu atnākt uz Zivsaimniecības konsultatīvo padomi un par šo jautājumu arī visus aspektus izstāstīt.

G.Strode

Šobrīd lēmums tiks pieņemts negatīvs un pieprasījumi tiks noraidīti, jo nav pietiekami daudz informācijas un faktu. Mēs nevaram paļauties tikai uz kaimiņvalstu pieredzi, jo dāņu roņu populācija nav mūsu roņu populācija un ir faktori, kas atšķiras. Somu un Igaunijas kopējā populācija ir tā, no kurienes pie mums atpeld šie roņi, bet cik daudz atpeld arī tās valstīs nevar mums pateikt. Mums ir jāpieiet individuāli savas valsts situācijai.

J.Dzenis

Situācija ir tāda, ka mēs šobrīd neļaujam šīs medības, bet pilnībā saprotam, ka ir tāda problēma un medības varētu būt pieļaujamas, bet svarīgi saprast cik daudz.

G.Strode

Ja vairāk jautājumu nav, varam šo sanāksmi noslēgt. Zvejniekiem šīs sanāksme protokols tiks nosūtīts, tā kā viņi nevarēja piedalīties šajā sanāksmē.

Sanāksmes vadītāja:

Gita Strode

Protokoliste:

Ilona Vilne